

MÚLTIDÉZŐ

Andocsi zarándoklatok

Környékünk messze földön híres búcsújáró helye Andocs. Falvaink lakossága a múltban rendszeresen, de napjainkban is gyakran elzarándokol erre a Mária kegyhelyre, hogy segítséget kérjen a Boldogasszonytól és hálát adjon a kapott kegyelméért.

Szeptember 8-án, Kisboldogasszony ünnepén (Szűz Mária születésnapján) Törökkoppányból, Szorosadról, Kárából, Miklósiból és Zicsről busszal indultunk Andocsra. Örömmel jöttek el: nemcsak, hogy sokunknak állni kellett, hanem azon a napon területünkről induló jó néhány személyautónak is a kegyhely volt az úticélja. A buszon imádkozva, Mária-énekeket zengve elevenítettük fel a régi zarándoklatok hangulatát.

Minden falunak megvolt a háború előtt az andocsi búcsú napja, mikor a község apraja-nagyja útra kelt, legtöbbször papjuk vezetésével gyalog, zászlókkal, keresztekkel. Az ötvenes-hatvanas években szűntek meg ezek a közösséget teremtő, hitet erősítő gyalogos zarándoklatok.

Jegyezzük meg a búcsújárások időpontját, melyek eredete bizony a felejtés ködébe vész, már senki se tudta megmondani, miért éppen akkorra tették ezt a zarándoklatot, milyen fogadalmat, eseményt, vagy esetleg szerencsétlenség játszott szerepet a búcsújáró nap kijelölésében.

Törökkoppányban és Szorosadon szeptember első vasárnapján indult a *processzió* (körmenet). Az „*Órangyalok ünnepén*” mondják ma is az idősebbek elődeik után, pedig már X. Piusz pápa 1910 körül áttette az órangyalok tiszteletének ünnepét okt. 2-ra, a nép körében megőrződött a régi időpont elnevezése.

Kárában és Miklósiban Szent Antalkor (jún. 13.), **Zicsen Szentháromság vasárnapján** (Pünkösdi utáni vasárnapon) indulnak zarándoklatra, ugyanúgy, mint a **kapolyiak**. Bár a zicsiek korábban **Kisboldogasszony** napján (szept. 8.) tartották a *Szűzanya látogatásukat*, a kora őszi gyakori esőzések miatt az 1930-as évek elején áttették processziójukat a nyár eleji ünnepre.

Vaszary Egyed kapolyi plébános korabeli feljegyzése szerint *1849-ik évben indultak először a kapolyi hívek Szentháromság vasárnapján keresztel az andocsi búcsúra, mely ájtatosságot 1850-ik évben is Szentháromság vasárnapján ugyanazon buzgalommal ismétlik, elhatározván magokat, hogy ezután is minden évben azon napon (...) fogják ezen ájtatosságokat gyakorolni.*

A **somogyegresiek** egy ferences ünnepén, *Porciunkula* – a néprajzban csak *porcinkulának* mondja – napján (aug. 2.) keltek útra, hogy Andocson lélekben megtisztuljanak, szentgyónásukat elvégezve szentmisén részt vehessenek, áldozzanak, s a teljes búcsút elnyerve, lelkiükben gazdagodva térjenek estére hazára.

A **pusztaszemesiek** régen *Áldozócsütörtökön* (Jézus mennybemenetelének ünnepén) végezték búcsújárásukat. Évtizedekkel ezelőtt az egész falu népességét megmozgatták ezek a napok. Bár sok kilométeres gyaloglást jelentettek, gyakran porban, esőben, szélben, mégis nemegyszer több száz ember is útra kelt egy-egy faluból. Andocsra érve a legények előreszaladtak, hogy a templomban harangozzanak, amikor énekelve odaérnek a falubeliék.

Mind a mai napig jelentős a fehérváriak andocsi zarándoklata, amelyre nemcsak rendkívüli gyalogos teljesítménye miatt tértünk ki, hanem azért is, mert a kapolyi plébánia történetében je-

lentősséggel bír. Székesfehérvár lakói 1824-ben tettek fogadalmat, hogy *Órangyalok vasárnapjára* (szept. első vasárnapjára) elzarándokolnak Andocsra. Régi feljegyzések szerint csütörtök reggel, székesegyházi búcsúmise után indultak, s évtizedek alatt kialakult menetrend szerint gyalogolva vasárnap délelőtt értek a kegyhelyre. Polgárdi – Lepsény – Siófok – Kiliti – Jabapuszta – Kapoly – Andocs útvonalon zarándokoltak végig. Útközben templomoknál, útszéli keresztelnél, képesfáknál megálltak, imádkoztak, megpihentek.

A *Jaba-patak* jobb oldalán egy tölgyfára elhelyezték 1930-ban *Szent Vendel* képét. A fa alá ülve elmondták a litániát, majd régi szokás szerint itt gyűjtötték össze a pénzt a vízholdók részére. A *képesfa* még ma is megvan, kb. 1 km-re Jabapusztától, bár a szentkép hiányzik már róla. A régi – feltehetően középkori – útkereszteződésnél létesített búcsús megállóhely felismerhető.

A búcsúsok a képesfától tovább haladva Jabapusztára értek, ahol mindig hűtött aludtettel várták őket. Rövid pihenő után este érték el Kapoly házait. A templomi beköszöntés után magánházaknál pihentek le, virradatkor pedig indultak tovább. A kapolyi plébánia régi pénztárkönyveinek bejegyzése szerint 1846 és 1879 között a *„fejérvári búcsúsok”* kisebb-nagyobb fogadalmi ajándékokkal rendszeresen gazdagították a templomot. Gyertyákat, oltárterítőket hoztak andocsi processziójuk alkalmával Kapolyra. Többen nagyobb anyagi áldozatokra is készek voltak: *„1846-ik évben állíttatott fel Pusztá Kapolyon az új keresztfa, Fejérváron lakozó Szánkó Anna özvegyasszonyság buzgalomával által.”* 1867-ben pedig a *„pusztakapolyi keresztfa helyére új kőkeresztet állíttatott egy fejérvári házaspár.”* Ezután hosszú évtizedeken keresztül a fehérvári zarándokok ennél az emlékkeresztnél reggeliztek. A két előjáró (búcsúvezető) itt szedte össze a búcsújárás költségeire a pénzt.

Tovább haladva, az emelkedő tetején, a *Madarasi-erdő* végén egy képesfánál újra megpihentek. Ez az idős csertölgy szintén régi útkereszteződésnél van. Közéleben volt már a középkortól a Zics–Csicsal és az Andocsi–Kapolypuszta közötti út találkozási pontja. Ez a képesfa ma is megvan (lásd a képet az előző oldal alján), elkerülte a hasonló korú társainak sorsát, az erdőirtást, sőt az idén egy emlékoszlopot is állítottak mellé. (Felirata: *Nagyasszonyunk hazánk reménye – 2001*) Hagyomány szerint 1931-ben éppen a fehérvári búcsúsok szögelték fel az idős fára az *Órangyalok* képét. Miután ez tönkrement, helyére 1949-ben az *Úti Boldogasszony* képét tették. Néhány éve összetörték a vallásos jelet, de örömmel láttuk, hogy rövid idő után új kép jelleme a búcsújáró hely állomását. Jó lenne, ha a környék tisztaságára is jobban vigyáznának, s ne szemétdombnak használnák azt az erdőrészt.

A gyalogos zarándokok régen ennél a képesfánál rendezték soraikat. A lányok kicsinosították magukat: hajjukba lakodalomkor szokásos virágkoszorút kötöttek, s mindegyik egy-egy gyertyát vett kezébe. Innen már felszerelt zászlókkal mentek tovább. Az Andocsi határában levő *Kibékülés-megbocsátó keresztelnél* – amit egykor szintén a székesfehérvári búcsúsok állítottak – egymástól bocsánatot kértek, s úgy indultak be a faluba. Hosszú útjuk után az andocsi kegytemplom oltárát gyakran térdre kerülték meg.

(Irodalom: Bálint S.–Barna G.: *Búcsújáró magyarok. A magyarországi búcsújárás története és néprajza. Szt. István Társ. Bp. 1994.*)

Dr. Sipos Imre